

ЯК ПРАЦЮЄ СИСТЕМА ПЕРЕРОБКИ СМІТТЯ У ШВЕЦІЇ

[Відходи](#)

[Відходи](#)

У Швеції лише 2% усього сміття потрапляє на звалища. Натомість переважна більшість відходів переробляється, використовується повторно, спалюється і перетворюється на електроенергію. Шведська система поводження з відходами виявилася такою високоефективною, що своє сміття сюди можуть привозити інші країни, аби спалювати чи переробляти його за встановленим у Швеції тарифом.

До системи поводження з відходами у Швеції залучені громадяни, бізнеси та муніципалітети. Їхня діяльність регулюється державним національним законом, законодавством ЄС і правилами, які стосуються муніципалітетів. Ще у 1947 році у Швеції була створена Асоціація поводження з відходами, яка опікувалася тим, щоб сміття в муніципалітетах збиралося і перероблялося.

Однією з найбільших компаній, яка займається переробкою відходів, є Sysav. Поштовхом для створення компанії стало законодавство, розроблене наприкінці 1960-х – початку 1970-х років. Новий закон зробив кожен муніципалітет відповідальним за власне сміття. Наприклад, було заборонено мати та утримувати маленькі хаотичні звалища, а натомість вони мали бути переформатовані на полігони. У Швеції є 300 муніципалітетів, деякі з них дуже маленькі, а деякі – навпаки великі. Щоб досягти успіху у поставленому завданні, їм довелося кооперуватися.

Так виникла компанія Sysav, яка спільно належить чотирнадцяти муніципалітетам на півдні Швеції, в яких сумарно проживає близько 700 тис. осіб. У 2019 році компанія отримала близько 900 тис. тонн сміття, з яких 98% було перероблено і лише 1,6% відправлено на полігон.

Кожне домогосподарство в країні орієнтовно сплачує 250 євро на рік, що становить близько 20 євро на місяць, за збір, вивезення та переробку сміття. Домогосподарство має сортувати відходи за правилами, які встановлює муніципалітет. Тому кількість кошиків і, відповідно, фракцій для сортування може відрізнятися від міста до міста. Наприклад, приватні будинки можуть мати два кошики з чотирма відділами кожен і сортувати сміття на 8 фракцій. А в багатоповерхових будинках може стояти 8 кошиків – один на кожен фракцію. Проте основне завдання полягає в тому, щоб сміття ретельно сортувалося і фракції не перемішувалися.

Національний закон встановлює вимоги та обов'язки муніципалітетів щодо поводження зі сміттям, але не вимагає розроблення одного універсального плану. Муніципалітети самостійно вирішують, як вони досягатимуть

поставлених законом цілей, виходячи з власних ресурсів та особливостей. Це дозволяє містам працювати ефективніше і отримувати бажаний результат.

Також діють правила для поводження з **габаритними відходами** – їх потрібно відвозити у спеціальні центри з переробки. Компанія Sysav складається з декількох переробних заводів, а також має у своєму розпорядженні 50 ресайклінг-центрів (центрів з переробки), куди шведи відвозять крупногабаритне сміття, яке не можуть викинути у смітник. Це можуть бути пральні машини чи холодильники, які вийшли з ладу, або меблі. Коли ці об'єкти потрапляють з ресайклінг-центру на Sysav, їх там обробляють. Наприклад, з дерев'яних меблів отримують щепки, які в подальшому продають третій компанії для спалювання, щоб отримати тепло.

Органічні відходи на Sysav спершу перетворюють на однорідну субстанцію, а потім відправляють на обробку. З частини відходів утворюється біогаз, а частина перетворюється на добриво, яке фасують по пакетах і надсилають назад до муніципалітетів.

Те сміття, яке не можна переробити і повторно використати, спалюють у печах. Щогодини спалюється близько 25 тонн сміття. Отримане тепло використовується для запуску турбін, що генерують електричний струм. Електрика продається на ринку. Щорічно один завод виробляє електроенергію, яка приблизно відповідає потребам 70 тис. будинків. Інша частина тепла використовується для опалення. Sysav забезпечує 65% централізованого опалення в містах Бурлеві та Мальме. Враховуючи те, що підприємства Sysav працюють поблизу житлових районів, в компанії налаштували систему очищення викидів. Компанія націлена на те, щоб переробити якомога більше сміття і найменшу частку відправити на полігон, і це їй успішно вдається.

Виробників спонукають виробляти продукцію, яка потребує менших витрат ресурсів, легко переробляється та не містить речовин, шкідливих для довкілля. Кожен муніципалітет зобов'язаний інформувати про відповідальність, що накладається на виробників. Це роблять через спеціально створений портал.

До системи поводження з відходами приєднуються не лише виробники, а й магазини. Відтак, третій за розміром у Швеції рітейлер Axfood має власну стратегію сталого розвитку. Один із пунктів програми – зменшення харчових відходів. Мережа стала співзасновницею соціальних супермаркетів Matmissionen, куди віддають ті продукти, в яких скоро закінчиться термін придатності. Цю їжу продають за зниженими цінами, тож їх можуть купувати люди, які мають фінансові труднощі. Такий крок допомагає зменшити кількість продукції, яка зазвичай йде на смітник через те, що сплив її термін придатності.

Частина сміття, яке утворюється внаслідок комерційної діяльності, є відповідальністю муніципалітетів. Зокрема місто опікується відходами від магазинів, шкіл, лікарень тощо. Проте сміття від більших гравців, таких як шопінг-моли, вже позиціонується як комерційне, і ним місто не займається. Підприємство може відвозити частину сміття на сміттєспалювальний завод чи біогазову установку, що належать муніципалітету, і сплачувати за це за встановленим тарифом. Компанія також може збудувати власне переробне підприємство. Найголовнішим у цьому процесі є те, що полігони у Швеції заборонені, а тому бізнес змушений шукати дієві рішення.

Мабуть, найголовніше у загальній стратегії поводження з відходами те, що це довгостроковий процес. Один раз написати закон та уніфікувати роботу кожного міста чи районного центру не вийде. Законодавство доведеться покращувати та вдосконалювати протягом років, постійно переглядаючи цілі.

Детальніша інформація:

- [Новина на сайті Хмарочос](#)